Walk for Nature op 8 ju

Meer biodiversite

NATUURBEHEER I

Dassenaarde en omgeving wordt het decor van de tweede Walk for Nature anno 2008. Een beetje verborgen in de noordoostelijke uithoek van de provincie worden belangrijke delen van dit gebied nu 10 jaar lang beheerd door Natuurpunt. Dat vertaalt zich in het behoud van het mooie, unieke landschap zo typisch voor de omgeving en de versterking van de natuurwaarden. Kom op 8 juni ontdekken hoe Natuurpunt hier actie voert voor meer biodiversiteit.

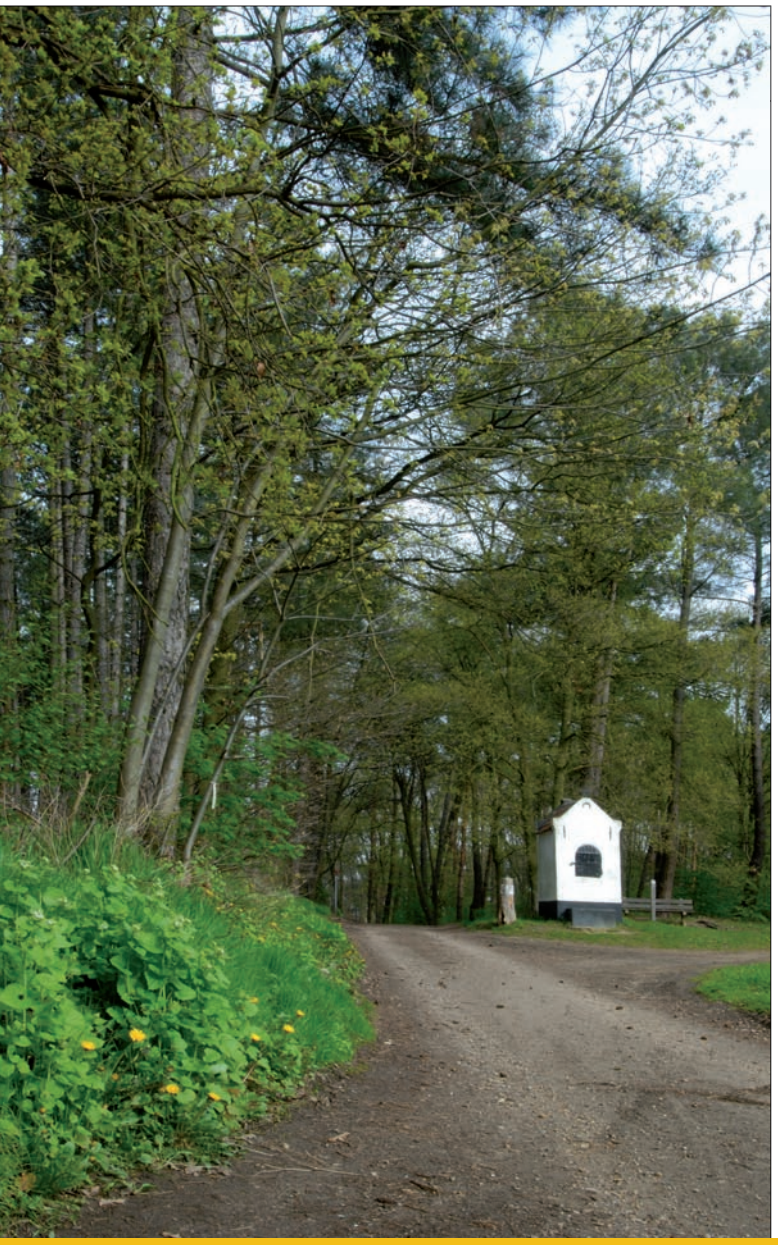

Menigeen aangetrokken door het gave landschap

In het lieflijke dorpje Molenstede nabij het prachtige provinciestadje Diest ligt het vrijwel ongeschonden landschap van Dassenaarde, gesmakt tegen de provincie Limburg. Hier ontmoet het Hageland de Zuiderkempen, wat maakt dat het gebied van beide wat heeft. Dat divers karakter wordt verder versterkt door de korte maar uitgesproken gradiënt droog-nat. Dankzij die afwisseling van moerassige beemden met drogere heuvelruggen is dit gebied bij uitstek geliefd voor zachte recreatie. Langs het Zwart Water liggen venige hooilanden en graasweiden die in het voorjaar getooid worden door pinksterbloem, dotterbloem, koekoeksbloem... In de vroege zomer vinden we in de natte weiden het niet zo algemene waterkruiskruid en de wateraardbei. Het lagergelegen valleigebied bevat verder nog enkele goed ontwikkelde alluviale elzenbossen, door Europa beschermd door middel van de Habitatrichtlijn.

Naar het noorden toe gaat de vallei over in een droge Diestiaankop. De ijzerzandstenen heuvel is nu fel bebost, maar het erkende beheerplan voorziet in meer ruimte voor een open bos met struikheide, brem en gaspeldoorn. Op deze plek zwierven tot het eind van de jaren '50 dassen rond. Centraal in het gebied ligt het oude pachthof 'Bolhuis', met in de nabije omgeving het zo welbekende 'Bolhuiskapelleke'. In de 16e eeuw was deze hoeve eigendom van de grootouders van de Diestse Sint-Jan Berchmans. Momenteel vervult deze natuurboerderij een belangrijke rol bij het beheer van Dassenaarde.

De Kempisch roodbonte koeien en Ardense voskoppen die bij de begrazing worden ingezet vinden hier een onderdak.

Bolhuiskapel: van heinde en verre gekend, het wit kapelleke van Molenstede! Waar vele geliefden op het bankje van het landschap (en andere dingen?) komen genieten. Foto Staf De Roover

Walk for Nature 2008 COUNTDOWN 2010 Actie voor meer Biodiversiteit

UNI IN MOLENSTEDE-DIEST: it NA 10 JAAR N DASSENAARDE

Vallei van de Drie Beken

Dassenaarde ligt ingebed in het grote Vlaams natuurreservaat 'Vallei van de Drie Beken'. Het grootste deel van dit 1400 ha grote natuurgebied ligt in het Vlaams-Brabantse Diest, een beperktere oppervlakte ligt in de provincie Limburg op grondgebied Tessenderlo en Beringen. Door de goedkeuring van het natuurbeheerplan werd in de zomer van 2007 ongeveer 345 ha gronden in eigendom van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) opgericht als Vlaams natuurreservaat. Deze werden toegevoegd bij de circa 30 ha gronden, die in 2000 al werden opgericht als natuurreservaat. In diezelfde zone ligt het landgoed 'Asdonk', doorsneden door lange statige dreven en met een grote tuin in Engelse landschapsstijl, met tal van prachtige oude bomen, lieflijke paadjes en nog schattigere bruggetjes. Hier en ook in het gebied 'de Schans' in Schaffen, even ten zuiden van Asdonk, zorgde de Wielewaal vzw in 1972 voor de oprichting van een OSC, een ornitologisch studiecentrum. Dat hield in de praktijk in dat de privé-eigenaar er mee instemde dat er op z'n eigendom aan vogelstudie werd gedaan, nestkastjes werden gehangen enz. De Wielewaal fuseerde met Natuurreservaten tot Natuurpunt, maar wat later werd de overeenkomst rond 'de Schans' opgezegd; in Asdonk werd en wordt ze telkens stilzwijgend verlengd. Natuurpunt is er echter amper actief gezien het ANB hier een aantal gronden in eigendom heeft en zorgvuldig beheert.

10 jaar inzet voor het mooie Dassenaarde

De eerste aankoop door Natuurpunt dateert van 2 april 1998 en 10 jaar later is de totale oppervlakte van het reservaat gegroeid tot maar liefst 60 hectares. De kern bevindt zich in Dassenaarde, op de heuvel en in de vallei maar er is ook zo'n 15 ha in beheer iets meer naar het zuiden, ter hoogte van het 'Ven'. Daar gebeurde recent een uitbreiding met maar liefst 10 ha.
Die aankopen werden relatief vlot verwezenlijkt, mede dankzij de onafgelaten steun van de Stad Diest. Dankzij het lokale besluit voor de subsidiëring van aankopen van natuurterreinen kon Natuurpunt al heel wat natuurgebied veilig stellen voor de Diestse gemeenschap. Natuurpunt is de Stad bijzonder dankbaar. Sinds een viertal jaren is er nog bijkomende financiële hulp, met name bij het beheer van het gebied. Toyota Parts Center Europe (TPCE) heeft haar uitgebreide vestiging op het industrieterrein van Webbekom-Diest en verleent Natuurpunt Diest sponsoring voor de aankoop van beheermateriaal maar ook voor de organisatie van het jaarlijks weerkerende Werkfolk en Folk Dassenaarde. Met die middelen konden bijvoorbeeld een maaibalk en een hooikeerder aangekocht worden, bijzonder bruikbaar bij het beheer van de grote oppervlakte aan hooiweiden in het gebied. Als tegenprestatie worden de personeelsleden van TPCE regelmatig op allerlei activiteiten in Dassenaarde uitgenodigd.

Wandelaars Prinsenbos. Veel volk op een activiteit waar in samenwerking met de lokale Davidsfonds-afdeling het militaire verleden van Dassenaarde en omgeving werd blootgelegd. Aandacht voor natuur maar ook geschiedenis! Foto Filip Meyermans

Asdonkdag. De Landelijke Gilde van Molenstede en Natuurpunt Diest organiseerden op 9 april 2006 samen een erg druk bijgewoonde 'Asdonkdag' waarbij de bezoekers zowel het reservaat als natuurboerderij 'het Bolhuis' verkenden. Foto Thierry Onkelinx

Omvorming dankzij Interreg

Het Europese Interreg-project 'Groene woud – groen Hageland' zorgde in 2005 voor grote werken in Dassenaarde waarbij nieuwe natuur werd geschapen en het vroeger cultuurverleden deels werd blootgelegd. Het ging om de restauratie van een oude schans, de aanleg van poel met steiger en het afgraven van de overbemeste bouwvoor op een groot weiland. We staan even stil bij deze drie projecten.

Schansen werden vooral in de 16e tot 18e eeuw door de boeren gebruikt als verschansing tegen rondtrekkende en plunderende roversbenden. Aan de rand van de vallei, net ten zuiden van de historische hoeve 'het Bolhuis' zijn er resten van zo'n schans. De lokale afdeling van het Davidsfonds, die nogal veel met heemkunde bezig is, hielp met het opzoeken van historische gegevens. Dankzij Interreg en de provincie Vlaams-Brabant konden we het oude grachtenpatroon en de toegangsweg herstellen, opdat het geheel weer wat in het landschap geaccentueerd wordt. De geruimde grachten bieden water- en oevervegetaties, typisch voor dit genre laagveengebied, de kans zich weer volop te ontwikkelen en vormen een foerageerplek voor de ijsvogel en de wintertaling.

Wat verder naar het westen ligt een veelgebruikt paadje dat het gebied met de Klappijstraat verbindt. Ter hoogte van de kruising met de leigracht werd een ruime poel aangelegd, bijzonder interessant en kansrijk voor amfibieën, insecten (waterkevers, libellen...) en vogels zoals grote gele kwikstaart. Een grote vlonder (4 op 4 meter) en een infobord maken het geheel compleet opdat de bezoeker vlot het leven op en om het water kan ontdekken. Het pad langs de poel werd wat verbeterd opdat zowel voetgangers, fietsers als ruiters er makkelijker gebruik van kunnen maken.

Ten noorden van de heuvel, niet zo ver van het bekende vijfwegenkruispunt werd sinds '98 een ruim grasland beheerd. Door de overbemesting uit het verleden werd de overgang naar een soortenrijk grasland haast onmogelijk. Maaien en hooien bracht weinig soelaas, het leek enkel maar op dweilen met de kraan open. Distels overwoekerden het perceel. Dat gegeven bracht ons tot de keuze om over te gaan tot een drastische ingreep, m.n. het afgraven van de overwegend verstoorde bovenlaag. Door het afgraven kwam de bodem van een oud ven en een onbemeste ondergrond naar boven. Op de drogere delen steekt struikheide de kop op, vergezeld door andere typische Kempische planten zoals zandblauwtje, pijpestrootje, en schapenzuring. In de van oudsher erg natte, noordwestelijke hoek van het perceel ontstond een ven dat de afgelopen winters tot bijna de helft van het perceel innam. Hier zullen straks heel wat planten van de vochtige heide groeien, zoals de meer zeldzame dopheide. Zo'n waterpartij is bovendien een waar paradijs voor libellen.

Natuur in alle windstreken

Dassenaarde ligt in een erg uitgestrekte groene long, die zich over de provinciegrenzen uitstrekt, enerzijds met Limburg en anderzijds met Antwerpen.

In het noorden vinden we de westelijke uitloper van het ANB-gebied 'Vallei van de Drie Beken', met net over de provinciegrens het Prinsenbos. De Engsbergseweg – nog noordelijker – snijdt dat gebied af van de Houterenberg die samen met 'Pinnekenswijer' en Gerhagen in Tessenderlo, op hun beurt een Vlaams natuurreservaat vormen.

Nabij het Zwart Water zijn er nog tal van botanisch zeer waardevolle kleine hooilandjes waar het hooiproces zowat helemaal manueel moet gebeuren. Handen uit de mouwen op de werk- dagen! Foto Filip Meyermans

Walk for Nature 2008 COUNTDOWN ZUID
Actie voor meer Biodiversiteit

Wateraardbei. In de vroege zomer worden een aantal valleigraslanden getooid door allerlei bloemen waaronder grote ratelaar, grote wederik en wateraardbei. Deze laatste is niet zo algemeen in Vlaanderen. Foto Filip Meyermans

De Grote beek is een lieflijk, erg meanderend stroompje maar in extreme mate vervuild door de afvalwaters van Tessenderlo Chemie, met enkele honderden tonnen zouten (calciumchloride) per dag, aangevuld met zware metalen, radioactieve deeltjes... Foto Staf De Roover

Tegen dat gebied plakt het recent aangekochte Averbode Bos & Heide, met zo'n 200 ha op grondgebied Tessenderlo (Limburg) en zo'n 330 ha op Averbode, gemeente Scherpenheuvel-Zichem (Vlaams-Brabant).
In het westen van Dassenaarde – weliswaar tegen de drukke Turnhoutsebaan – vinden we het Natuurpunt-reservaat Catselt, dat aansluit op de Demerbroeken, de uitgestrekte groene parel langs de Demer, een gebied dat reikt tot Aarschot. In Zichem vinden we het bezoekerscentrum bij dat gebied, in het geboortehuis van Ernest Claes.
In het oosten vinden we de Vallei van de Drie Beken. In het zuiden vinden we natuur in het gebied 'de Schans', op het Schaffens vliegveld en op de site van Fort Leopold – waar Natuurpunt ook een heideperceeltje in concessie heeft van de militairen.

Recreatie ten top

Het lijdt geen twijfel dat de zachte recreant zoals wandelaar, fietser en ruiter hier erg goed aan z'n trekken komt door dat uitzonderlijk rijke aanbod aan goed toegankelijke natuur. Zeker nu het uitgestrekte Averbode Bos & Heide opengesteld is – na decennialang voor zowat iedereen geheel ontoegankelijk te zijn geweest – kan je dagenlang in deze regio vertoeven met telkens weer nieuwe ontdekkingen. En dan hebben we nog niks over cultuur verteld omdat ons dat hier te ver zou leiden, maar toch willen we de Abdij van Averbode en het Diestse begijnhof vermelden – beide wel heel bijzonder.
Het lijdt ook geen twijfel dat wat er vandaag is voor een flink stuk te danken is aan de inspanningen van Natuurpunt en zovele lokale vrijwilligers. Die zorgen er voor dat de natuur er haar plek krijgt, en dat er ruimte is voor beleving van de natuurwaarden, dankzij tientallen kilometers lange wandelparcours, een mountainbikeroute, vogelkijkhutten, landschapskijktorens enz. Hier wordt 'Natuur voor iedereen' hoog in het vaandel gedragen!
Kortom, Natuurpunt zorgt mee voor kansen voor natuur en kleurrijke landschappen waar tal van zaken te beleven vallen.

Walk for Nature

Met de Walk op 8 juni willen we niet alleen de schijnwerpers richten op Dassenaarde maar ook op bijzondere gebieden als Asdonk en Houterenberg, waar die dag een aantal wandelingen naartoe leiden. Omwille van de oversteek naar de provincie Limburg vond afdeling Diest een bondgenoot, nl. de jonge Natuurpunt-afdeling Tessenderlo, om de dag op poten te zetten. Het wordt een drukke dag die al vroeg in de ochtend start met een vroege vogelwandeling maar er is ook aandacht voor de sportievelingen: de jogging wordt een succes! Op het symposium willen we stilstaan bij het project rond biodiversiteit, en zullen we van de gemeenten Diest en Tessenderlo vernemen hoe zij lokaal hun steentje bijdragen tot het behoud en de ontwikkeling van biodiversiteit.
In de namiddag wordt er fiks gewandeld, zijn er landschapsposten die getooid worden door kunstwerken van leerlingen van de Hagelandse Academie voor Beeldende Kunst en zijn er allerlei activiteiten voor kinderen. Met de theatervoorstelling 'das Bob' willen we verwijzen naar het verleden van het gebied. Straatmuzikant 'Hakke zonder Wakke' zal de feestelijke dag in alle vrolijkheid afsluiten.

Filip Meyermans

Tussen 12u00 en 19u00 uur vertrekt er tweemaal per uur een bus van en naar het station van Diest. Aan de stadskant van het station op het hele en halve uur, aan halte Cauwberg kwart over en kwart voor het uur.

Walk for Nature 2008

Wandelen voor meer Biodiversiteit

COUNTDOWN 2010

DASSENAARDE MOLENSTEDE

8 JUNI

Voormiddag

- **7u00: vroege vogelwandelingen**
  i.s.m Vogelwerkgroep Oost-Brabant
- **9u00: jogging** 5 km en 10 km
  Deelnemers jogging en vroege wandeling kunnen inschrijven voor een ontbijt
- **10u00:** vertrek eerste wandelaars
- **10u30: Symposium** 'Biodiversiteit lokaal'
- **11u00: voorstelling kindertheater 'Das Bob'**

Namiddag

- **12u00 tot 16u00: vertrek vrije wandelingen** van 2 km, 6 km, 12 km of combinaties. Onderweg ontdek je allerlei kunstwerken en is er uitleg over het landschap waar je doorheen wandelt.
  Fietstochten in de omgeving: kaarten zijn beschikbaar
- **12u00 tot 17u00:** middagprogramma op het feestterrein: fototentoonstelling, informatiestanden, initiaties bomen of vogels herkennen, demonstraties natuurbeheer...
  en een terras met droogjes en natjes om de innerlijke mens te versterken!
  Voor de kinderen animatie met o.a. springkasteel, grime...
- **13u30 en 15u30: voorstellingen kindertheater 'Das Bob'**
- **Vanaf 17u00:** afronden op het terras met straatmuzikant **Hakke zonder Wakke.**

Meer info en aanmelding op www.walkfornature.be of op het nummer 0478 96 01 71.

Een organisatie van Natuurpunt Oost-Brabant en Natuurpunt afdelingen Diest en Tessenderlo

met de steun van de Stad Diest, Toyota en Tandem
met medewerking van de Hagelandse Academie voor Beeldende Kunst

natuurpunt oost-brabant · Diest Een bruisende stad · TOYOTA · tandem · Hagelandse Academie Beeldende Kunst · Provincie Vlaams-Brabant

PLAATS ACTIVITEITEN

Groot feestterrein aan hoeve 'Het Bolhuis' in Molenstede-Diest, Asdonkstraat

Volg de wegwijzers 'NATUURPUNT', parkeermogelijkheden in de buurt.

Deelname aan de Walk for Nature:
€ 1 per persoon of
€ 2 per gezin voor leden van Natuurpunt.
Niet-leden betalen
€ 3 per persoon of
€ 6 per gezin.

Bereikbaarheid:
Dassenaarde ligt op ca. 20 min. wandelen van het NMBS-station van Diest. Tussen 12u en 19u rijdt om het half uur een bus van en naar het station.
Toegang per auto: vanaf Diest de weg naar Geel volgen (Turnhoutsebaan) dan de wegwijzers volgen.